

Список використаних джерел:

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М.В., Зубець М.В., Саблук П.Т. та ін.]; за ред. М.В. Присяжнюка, М.В. Зубця, В.Я. Месель-Веселяка, М.М. Федорова. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Агробізнес: проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку: [Колективна монографія] / За заг. ред. Г.Є. Жуйкова, Я.В. Сухій, В.С. Ніценка. – Книга 2. – Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2012. – 656 с.
3. Астарта развивает стратегическое сотрудничество с Данон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.astartakiev.com/ru/press-center/novosti-holdinga_1336654830/2011-year/1871.htm.
4. Данкевич А.Є. Розвиток інтегрованих структур у сільському господарстві: [Монографія] / Данкевич А.Є. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 350 с.
5. Кого из аграриев поддержит в 2012 году правительство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://delo.ua/business/kogo-iz-agrariyev-podderzhit-v-2012-godu-pravitelstvo-173971/>.
6. Краевский С. Молочные реки второго сорта / С. Краевский // Реал. – 2012. – № 37.
7. Крупнейшие компании Украины – Мясомолочная отрасль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rtp.com.ua/4business/11/1754.html>.
8. Маслак О. Скотарство України: реаліїсьогодення / О. Маслак // Агробізнессьогодні. – 2012. – №3 (226).
9. Минагрополитики ужесточает требования к молоку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://donmilk.com.ua/content/view/3/2/lang,ru/>.
10. Президент «розтрошив» невідгласький «закон про молоко» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=43354.
11. Ціна молока: як перемогти «молочну мафію» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://holos.com.ua/2012/06/cina-moloka-molochna-mafia/>.

Рецензент: д.е.н., доцент Писаренко В.В.

УДК 330.87:338.24

РОЗВИТОК ПЛОДОЯГІДНОГО ВИРОБНИЦТВА В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Одношєвна О.О., аспірант

Дніпропетровський державний аграрний університет

У статті проаналізовано регіональні особливості розвитку плодоягідної галузі на прикладі Дніпропетровської області. Зокрема, представлено аналіз площі садивних насаджень, в контексті розміру зайнятої площі під кожним видом плодоягідної продукції. Виявлено, що пріоритетними видами фруктів для виробництва у даному регіоні є яблуна, абрикос, вишня та черешня. Встановлено, що при запровадженні інтенсивного способу виробництва на сільськогосподарських підприємствах, як в розрізі кожного окремого регіону, так і в країні загалом, забезпечить доведення якості вітчизняної продукції до європейських стандартів.

In the article the regional features of development of fruit industry are analysed on the example of the Dnepropetrovsk area. In particular, the analysis of area of the sadiivnikh planting is presented, in the context of size of the concerned area under every type of fruit products. It is discovered that the priority types of fruit for a production in this region is an apple-tree, apricot, cherry and merry. It is set that at inculcated intensive method of production on agricultural enterprises, both in the cut of every separate region and in a country on the whole, will provide taking of quality of domestic products to the European standards.

Постановка проблеми. Оцінивши стан раціону громадян нашої країни у великих містах, особливо у східній частині країни, можемо побачити, що у супермаркетах, які є головним центром купівлі – продажу продуктів харчування, спостерігається здебільшого велика кількість овочів та фруктів низької якості і не завжди за доступними цінами. Бачимо також, що продукція вітчизняних виробників, яка відповідає європейським стандартам якості, переважно експортується іноземним покупцям за більш високу ціну. Дана тенденція склалась через високу собівартість виробленої продукції, яка, в свою чергу, не може бути нижчою, бо повинна відповідати державним стандартам якості, тому в край важливу проблему на даний момент постає питання, щодо розвитку галузі садівництва, яка б забезпечувала потребу населення країни у споживанні свіжих фруктів у достатній кількості ті відповідно високої якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження регіональних особливостей розвитку галузі садівництва тривалий час перебувало у центрі уваги багатьох вітчизняних вчених-економістів, зокрема ця тема вивчається у працях таких вітчизняних вчених, як Єрмакова О.Ю. [1], Чернодона В.І. [5], Сало І.А. [3] та інших. Зокрема Костюк Л.А. [2], вважає, що Україна має значні переваги перед європейськими державами за природно - економічним потенціалом для влаштування промислового садівництва. Це передусім підтверджується тим, що тут за умов найповнішого використання такого чинника високої економічної ефективності садівництва, як поглиблення зональної спеціалізації, можна успішно вирощувати всі без винятку плодові і ягідні культури помірного клімату. На жаль, ця перевага ефективного ведення промислового садівництва використовується не в повному обсязі, через що ми отримали негативну тенденцію розвитку плодово - ягідної галузі, замість високих показників серед країн Європи.

Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження регіональних особливостей ведення та розвитку галузі садівництва, а також аналіз впливу фактору розвитку плодоягідної галузі, як передумови покращення стану садівництва по країні в цілому. Всебічне врахування цих особливостей є неодмінною умовою ефективного влаштування і ведення галузі садівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Плодівництво, як основний постачальник вітамінів, цукру, білків, мікроелементів. Вуглеводів, органічних кислот в споживанні населення є однією з традиційних сільськогосподарських галузей України. Його розвиток відбувається перш за все завдяки достатньо сприятливим ґрунтово-кліматичним умовам для вирощування досить широкого асортименту плодових і ягідних культур. Крім того, плоди і ягоди є цінною сировиною для харчової промисловості. Отже, плодоягідна галузь може займати місце серед стратегічних галузей вітчизняної економіки. Водночас, плодоягідна галузь втрачає свої позиції, про що свідчить динаміка структурних зрушень у галузі. Розвиток галузі характеризується цілою низкою негативних тенденцій. Основним серед них є: істотне скорочення площ плодоягідних насаджень, зменшення валових зборів плодів та ягід. Низька ефективність галузі в більшості сільськогосподарських підприємств, в яких залишилися сади та ягідники. Внаслідок швидкої трансформації розподільчо-

планової системи до ринкової та недосконалого механізму приватизації багаторічних насаджень у промисловому садівництві країни склалися явно виражені негативні тенденції: зменшуються обсяги виробництва плодів і ягід, різко скорочуються площі насаджень, до критичного рівня, знизилися темпи їх відтворення. Таким чином, без радикальних заходів з боку держави й галузевих структур у справі відродження та активізації промислового садівництва України, можемо опинитися у критичному стані, щодо виробництва та реалізації продукції садівництва. Адже аналіз динаміки стану розвитку багаторічних насаджень показує, що країна може опинитися перед вибором або значного скорочення вживання в їжу свіжих фруктів або ринок повністю насититься садівницької продукцією іноземних виробників. Дана тенденція є дуже реальною, особливо спираючись на те, що нині продукція польського походження займає чималий відсоток у загальному обсязі плодово-ягідної продукції, яка доходить до кінцевого споживача. Враховуючі дані статистики як по Україні в цілому, так і окремо по області, зазначимо, що Дніпропетровська область станом на 2011 рік посідає друге місце за обсягами виробництва садивної продукції і в той же час має високі перспективи щодо удосконалення системи збору, переробки та зберігання плодоягідної продукції, адже завжди вважалась індустріальним регіоном, тому ми пропонуємо детально проаналізувати стан садівництва даного регіону, при цьому знайти «слабкі місця», подолання яких допоможе удосконалити систему ведення садівництва загалом по області та по країні в цілому [3].

Пропонуємо розглянути динаміку валового збору плодоягідної продукції та винограду по усім категоріям господарств Дніпропетровської області в розрізі асортименту продукції (табл. 1). Для цього використаємо дані окремо по видах зерняткових та по видах кісточкових плодів, а також звернемо увагу на ягоди різних видів та горіхоплідні плоди, а саме яку частку займає горіх у загальній структурі галузі садівництва Дніпропетровської області. Аналізуючи загальний обсяг валового збору плодів та ягід по Дніпропетровській області в динаміці, зазначимо, що станом на 2011 рік, в порівнянні з 2005 роком, він скоротився на 20%. Дана тенденція склалась в основному за рахунок скорочення обсягу зерняткових на 26,3% та горіхоплідних - майже на 50% [1]. Що стосовно скорочення обсягу зерняткових, то він має місце через зменшення обсягів вирощування груші та айви майже на 50%. Аналізуючи асортимент кісточкових та ягід за останні 10 років, зазначимо, що спостерігається несуттєве скорочення на 8,9% і 8,0% відповідно. В основному за рахунок скорочення обсягів вирощування персику, малини та смородини. Отже, аналізуючи валовий збір плодів, ягід та винограду в розрізі видів продукції, підкреслимо, що пріоритетним є вирощування яблук, абрикосу, вишні та черешні, в той час, коли валовий збір груші, персику та айви скорочується [5].

Для того, щоб остаточно зорієнтуватися який з видів плодоягідної продукції займає більшу часту у структурі площі насаджень, пропонуємо, користуючись статистичними даними розрахувати частку кожного виду садивної продукції у загальній структурі зайнятої під насадженнями площі, а також окремо по кожному з підвидів (табл. 2).

Таблиця 1

**Динаміка валового збору плодоягідних культур та винограду
по Дніпропетровській області, тис. т**

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011 р. у % до 2005 р.
Плоди і ягоди – усього	196,2	166,1	78,4	152,1	157,1	107,9	131,1	132,6	80
зерняткові	92,5	78,8	35,5	73,8	60,3	45,8	57,7	58,1	73,7
з них									
яблуна	55,8	49,2	30,7	45,5	40,5	30,3	41,2	41,8	85
груша	36,3	29,4	4,8	28,1	19,6	15,4	16,4	16,8	57,1
айва	0,4	0,2	0,0	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	50
кісточкові	84,2	59,6	23,2	54,4	71,2	44,7	53,4	54,3	91,1
з них									
слива	17,1	12,1	4,9	11,7	12,2	8,2	9,8	9,9	82
вишня	31,7	21,7	8,5	17,4	19,3	12,9	17,5	17,8	82
черешня	12,6	12,6	5,4	9,6	15,7	8,4	11,2	12,1	96
абрикос	20,6	11,2	3,6	13,5	21,4	13,7	13,4	13,5	120,5
персик	1,4	1,4	0,6	1,9	2,2	1,1	1,1	1,1	78,5
горіхоплідні	8,0	13,9	5,5	12,0	12,0	6,5	7,4	7,5	54
з них воло- ський горіх	8,0	13,9	5,5	12,0	12,0	6,5	7,4	7,5	54
ягоди	11,5	13,8	14,3	11,9	13,6	10,9	12,6	12,7	92
з них									
суниці та полуниці	3,5	5,0	5,0	4,3	5,1	4,5	4,7	4,8	96
малина	3,3	4,7	4,7	3,1	4,0	2,9	3,0	3,0	64
смородина	3,0	2,8	3,3	3,1	3,2	2,5	3,5	3,5	74,5
агрус	1,3	1,1	1,1	1,2	1,0	0,9	1,2	1,4	127,3
Виноград	5,2	6,6	5,5	6,6	7,0	6,7	6,7	6,7	102

Джерело: Розроблено автором за даними [4]

Таблиця 2

**Частка кожного виду плодоягідної продукції у структурі загальної
площі зайнятої під насадженнями станом на 2011 рік**

	тис. га	у загальній структурі, %	
Плоди і ягоди, усього	13,8	100%	
з них:			
<i>Зерняткові</i>	5,2	37,7	
з них:	тис. га	у загальній структурі, %	у структурі зерняткових, %
- яблуна	3,9	28,2	75
- груша	1,3	9,4	25
- айва	0	0	0
<i>Кісточкові</i>	6,1	44,2	
з них:	тис. га	у загальній структурі, %	у структурі кісточкових, %
- слива	1,1	7,9	18
- вишня	1,9	13,7	31,1
- черешня	1,6	11,6	26,2
- абрикос	1,3	9,4	21,3
- персик	0,2	1,4	3,3

	тис. га	у загальній структурі, %	
<i>Горіхоплідні</i>	<i>1,0</i>	<i>7,2</i>	
з них:			
- волоський горіх	1,0	7,2	
<i>Ягоди</i>	<i>1,5</i>	<i>10,9</i>	
з них:	тис. га	у загальній структурі, %	у структурі ягід, %
- суниця і полуниця	0,6	4,3	40
- малина	0,5	3,6	33,3
- смородина	0,3	2,1	20
- агрус	0,1	0,7	6,6

Джерело: Розроблено автором за даними [4]

Проаналізувавши площу, зайняту під садивними насадженнями станом на 2011 рік, бачимо, що кісточкова продукція займає найбільшу частку, а саме 44,2%, в той час як ягоди складають лише 10,9% у загальній структурі площі насаджень. Що стосується зерняткових плодів, які складають 37,7% площі, доречно підкреслити, що насадження яблунь займають не тільки найбільший розмір площі у складі зерняткових, а саме 75%, але і у загальній структурі садивних площ Дніпропетровської області і складає 28,2%. Далі за розміром насаджень лідируючі позиції займають такі види кісточкових, як вишні (13,7%), черешні (11,6%) та абрикос (9,4%).

Отже, за допомогою наведеного вище аналізу, доречно зробити висновок, що пріоритетними для вирощування плодами в досліджуваному регіоні є яблука, черешня і вишня. Даний факт пояснюється не тільки високим попитом як при продажі даної продукції на вітчизняному ринку, так і при її експорті, а і рекомендованими нормами, встановленими Київським НДІ гігієни харчування, де відображено, що норматив споживання яблук однією особою на рік має складати 50 кг, і, в той же час, є найбільшою часткою серед інших видів плодоягідної продукції, яку має споживати людина для досягнення повноцінного та збалансованого раціону харчування [2].

Отже, на прикладі вище наведеного статистичного аналізу, ми можемо спостерігати високий потенціал задля доведення рівня виробництва та споживання необхідних видів продукції галузі садівництва до встановлених нормативів та державних стандартів харчування.

Висновки. За результатами викладеного матеріалу, доречно підкреслити, що особливістю ведення галузі садівництва на прикладі Дніпропетровської області є розподілення загальної площі плодоягідних насаджень між такими основними видами плодів як яблуня, груша, абрикос, вишня та черешня. Доречно зазначити, що перераховані види фруктів, спираючись на статистичні показники, є основним джерелом прибутку сільськогосподарських підприємств, які спеціалізуються на виробництві садивної продукції. Отже, зазначимо, що залучення інвестицій за для впровадження новітніх технік і технологій, забезпечить зростання розвитку галузі, як в розрізі кожного окремого регіону, так і контексті країни загалом. Також забезпечить перехід вітчизняного садівництва від екстенсивного способу виробництва до інтенсивного, що відповідає європейським стандартам вирощування сільськогосподарської продукції, а також зростання обсягу експорту, при цьому не зменшуючи пропозицію зерняткових та кісточкових плодів на вітчизняному ринку.

Список використаних джерел:

1. Єрмаков О.Ю. Моделювання розвитку плодородзсадництва / О.Ю. Єрмаков, Д.Д. Малюта // Агросвіт. – 2010. - № 12. – С. 6-9.
2. Костюк Л. А. Регіональна сегментація виробництва саджанців плодкових культур в Україні / Л.А. Костюк // Економіка АПК. – 2008. - № 11. – С.112-116.
3. Сало І.А. Вплив економічної нестабільності на розвиток вітчизняного ринку плодів / І.А. Сало // Агроінком. – 2011. - № 3. – С. 11-14.
4. Сільське господарство Дніпропетровської області 2011: [статистичний збірник] / [уклад. О.М. Шпильова]. – Дніпропетровськ 2012.- 198с.
5. Чорнодон В.І. Інноваційний характер відтворювальних процесів у садівництві України / В.І. Чорнодон // Агроінком. – 2010. - № 8. – С. 92-94.

Рецензент: д.е. н., професор Вініченко І.І.

УДК 332.122:338.43

РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Передерій Н.О., к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Висвітлено можливі шляхи та способи методичної побудови концепції регіонального розвитку.

This article is focused on urgency of methodical construction in conception of rural development.

Постановка проблеми. В соціально-економічному житті України сільські території займають особливе місце. На них проживає третина населення нашої держави і припадає 90% її площі. Значимість цих територій посилюється їх винятковим внеском у формування основ продовольчої безпеки та нарощування експортного потенціалу країни. Ці та інші чинники роблять розвиток сільських територій одним з основних пріоритетів державної політики України, спрямованої на підвищення стандартів життя сільського населення, зростання ефективності функціонування АПК, покращення стану довкілля та поліпшення якості людського капіталу [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти розвитку сільських територій та їх проблемних питань розкрито у працях Ю. Губені, М. Барановського, О. Павлова, А. Третяка, К. Якуби, М. Орлатого.

Постановка завдання. Сталий розвиток окремих регіонів передбачає, що одночасно досягаються економічні, соціальні та екологічні ефекти. Більшим чином розвиток орієнтується на економічні цілі, при цьому можуть виникнути конфлікти в навколишньому середовищі. Якщо з самого початку розвиток переслідує лише економічні цілі, то це може привести до проблем на ринку праці. Задачею регіональної політики є знаходження правильного балансу між різними цільовими напрямками розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На розвиток регіонів впливають багаточисельні «жорсткі» (які можна визначити кількісно) та «м'які» (які можна визначити якісно) фактори. Вони відповідають за розвиток окремих частин регіону та мають бути визначеними в тому випадку, якщо вони впливають на розвиток певної області.